

Handläggare
Sandra Odenberg
Telefon: 08-508 14 644**Till**
Enskede Årsta Vantörs stadsdelsnämnd
2020-09-24

Remiss av LSS-utredningen (SOU 2018:88)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2020/1005

Förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Anders Carstorp
StadsdelsdirektörVeronica Starck
Avdelningschef

Sammanfattning

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har fått tycka till om ändringar av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Ett förslag har lämnats om en ny lag.

Förslaget är att lagen ska innehålla tre nya stödinsatser för personer med funktionsnedsättning.

Förslaget är att Försäkringskassan ska ha ansvar för personlig assistans.

Bakgrund

Socialdepartementet har skickat ut en remiss avseende översynen av insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och assistansersättningen. Översynen kallas LSS-utredningen. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning ombeds att yttra sig till kommunstyrelsen i Stockholms stad.

Kostnader för assistansersättning och insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har successivt ökat.

Under åren 2005-2017 har kostnaderna ökat med 23 procent för både assistansersättning och LSS-insatser.

Regeringen beslutade år 2016 att tillsätta en utredning med översyn av assistansersättningen i socialförsäkringsbalken och delar av LSS. Syftet med översynen är att se hur det går att skapa en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling av insatsen personlig assistans. Syftet är även att insatserna i LSS ska bli mer ändamålsenliga.

Ärendet

LSS-utredningen utmynnar i en rad förslag. Dessa finns beskrivna nedan.

Förslag om ny lag

I LSS-utredningen föreslås en ny lag: lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning. Lagen ska uppdateras genom att bland annat anpassas till ett modernt språk. Förkortningen LSS ska kvarstå.

Den nya lagen föreslås träda i kraft 1 januari år 2022.

Förslaget är att under övergången till den nya lagstiftningen ska samtliga beslut av kommunen fattade om personlig assistans ska anses vara beslut om assistansersättning med ansvar hos Försäkringskassan. Under perioden den 1 januari år 2022 till och med den 31 december år 2024 ska de personer som har beslut om personlig assistans eller assistansersättning ansöka om assistansersättning på nytt, alternativt ansöka om någon av de nya insatserna i lagen om stöd och service åt vissa personer med funktionsnedsättning.

Senast den 1 januari år 2025 upphör alla beslut om personlig assistans och assistansersättning som meddelats före den 1 januari år 2022 att gälla.

Tre nya LSS-insatser

I den nya lagen föreslås tre nya LSS-insatser:

- Personlig service och boendestöd.
- Personligt stöd till barn.
- Förebyggande pedagogiskt stöd.

Beskrivning av de nya insatserna redovisas nedan.

Personlig service och boendestöd

LSS-utredningen har uppmärksammat att det finns behov av annan form av stöd i det ordinära boendet utöver de befintliga insatserna i LSS. Ett vardagsstöd i bostaden ger möjlighet till fler boendeformer. På så sätt kan personer med rätt till insatser enligt LSS välja att bo i ordinärt boende med stödinsatser i större utsträckning. Det är en förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva som andra.

Insatsen ska beviljas personer som inte bor i en gruppbostad eller servicebostad. Personen ska ha behov av stöd i vardagen. Exempel på stöd som inryms i insatsen är praktisk hjälp i hemmet, ledsagning, stöd vid föräldraskap eller liknande. Däremot kan personer som bor i en bostad med särskild service ha rätt till insatsen om behovet inte tillgodoses genom stödet i bostaden.

Ledsagning föreslås ingå i denna insats.

Personligt stöd till barn

I utredningen dras slutsatsen att personlig assistans inte är den mest ändamålsenliga insatsen för barn med stora och varaktiga funktionsnedsättningar.

I remissbrevet (bilaga 2) framkommer att barn även ska ha rätt till statlig personlig assistans i framtiden.

Förslaget är att en ny insats ska tillsättas som heter personligt stöd för barn. Insatsen är riktad till barn som är under 16 år och på grund av stor och varaktig funktionsnedsättning behöver hjälp med bland annat sin personliga hygien, måltider, på- och avklädning och att kommunicera med andra. Barnet kan på grund av psykisk funktionsnedsättning ha behov av stöd som förutsätter att stödpersonen har ingående kunskaper om barnet. Det kan även finnas ett behov av stöd för omvårdnad.

Insatsen är i huvudsak avsedd till barn som idag får personlig assistans, från antingen kommunen eller utifrån beslut om assistansersättning.

Förebyggande pedagogiskt stöd

Förslaget är att den person som är över 16 år och på grund av stor och varaktig psykisk funktionsnedsättning har behov av personligt stöd av ett begränsat antal personer som har ingående kunskaper om

honom eller henne och funktionsnedsättningen ska ha rätt till insatsen förebyggande pedagogiskt stöd.

Regeringen understryker i sitt remissbrev (bilaga 2) att personer med psykiska funktionsnedsättningar ska ha rätt till personlig assistans och förebyggande pedagogiskt stöd.

Samlat huvudmannaskap för personlig assistans
LSS-utredningen har uppmärksammat att det delade huvudmannaskapet för personlig assistans medför problem. Förslaget är att staten ska ha ett samlat ansvar för insatsen personlig assistans.

Förslaget innebär därmed att all assistans i fortsättningen ska beslutas och finansieras inom ramen för assistansersättningen.

I utredningen föreslås en schablon om 15 timmar för personlig assistans som ska avse dagligt liv i hemmet, inköp, träning och fritidsaktiviteter.

Större flexibilitet av insatsen företräde av kontaktperson
Kontaktperson föreslås kunna utföras genom en gruppaktivitet om den enskilde samtycker till det. Syftet är att kunna öka flexibiliteten och ge ett mer varierat innehåll till den enskilde.

Daglig verksamhet

I utredningen observeras att personer som är beviljade insatsen daglig verksamhet i större utsträckning ska kunna få en individuell anpassning av insatsen. Daglig verksamhet ska kunna bidra till personlig utveckling i större utsträckning. Förslaget är därför att personer som beviljas daglig verksamhet ska ha rätt att få en individuell kartläggning.

Förslag lämnas om att tillsätta en utredning av daglig verksamhet. I utredningen föreslås att en kartläggning ska göras av förhållandet mellan daglig verksamhet och möjligheten till studier eller arbete. Syftet är att klargöra om det är möjligt att fler går från daglig verksamhet till en vanlig anställning, alternativt andra flexibla lösningar som studier i kombination med daglig verksamhet.

Avlösning

I utredningen har det uppmärksammat att vissa kommuner tolkat rekvisitet ”i hemmet” inom insatsen avlösning i hemmet som en begränsning trots att det inte finns några sådan avsikter. Brukarorganisationer har lyft att det finns svårigheter för vuxna att beviljas insatsen trots att det saknas en begränsning av ålder.

Hantering av sjuklönekostnader

Kommunen är idag ansvarig för hantering av sjuklöner för personliga assistenter. I remissbrevet (bilaga 2) föreslås att dessa ska hanteras av assistansanordnaren.

Konsekvenser av förslagen

Bedömningen i LSS-utredningen är att utvecklingen av insatsen personlig assistans blir ekonomiskt hållbar utifrån de föreslagna ändringarna.

I utredningen har nationella beräkningar gjorts som visar att:

- mellan 3000-4000 barn beviljas insatsen personligt stöd till barn. Insatsen i dessa fall kommer att beviljas istället för personlig assistans.
- mellan 1400-1800 personer kommer att beviljas insatsen förebyggande pedagogiskt stöd. Även stor del av dessa personer kommer att beviljas insatsen istället för insatsen personlig assistans.
- mellan 7000-10000 personer kommer att beviljas insatsen personlig service och boendestöd. Dessa personer har idag andra LSS-insatser eller insatser beviljade med stöd av socialtjänstlagen.

De uppskattade konsekvenserna av förslagen är att staten kommer att få minskade kostnader med 600 miljoner kronor per år. Kommunernas kostnader beräknas öka med 300-400 miljoner kronor per år. Utöver detta beräknas engångskostnader tillkomma om cirka 230 miljoner kronor för myndighetsuppdrag, anpassningar av IT-system och administrativa kostnader i samband med ansökningar av nya och förändrade insatser. Dessa engångskostnader föreslås finansieras av det överskott som de varaktiga effekterna innebär.

Jämställdhet

I utredningen beskrivs att förslagen inte ska innebära någon kännbar ojämställdhet. Män och pojkar berörs i större utsträckning av förslaget då det är en större andel av könet som idag är beviljade insatsen personlig assistans. Det beror till stor del på att män och pojkar i större utsträckning har funktionsnedsättningar som berättigar till personlig assistans.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen social omsorg vuxen.

Förvaltningens synpunkter och förslagPersonlig assistans och förebyggande pedagogiskt stöd

I utredningen föreslås att ansvaret för det femte grundläggande behovet ska tillhöra kommunen, det vill säga annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om personen som har behov av stöd.

Utifrån remissbrevet så ska personer med psykiska funktionsnedsättningar ha rätt till personlig assistans och förebyggande pedagogiskt stöd.

Det femte grundläggande behovet är idag svårbedömd. Förvaltningen ser en risk att det kan uppkomma nya svårigheter i bedömningen av vilka personer som har behov av personlig assistans och den nya föreslagna insatsen förebyggande pedagogiskt stöd. Det vill säga gränsdragningen mellan kommunen och staten kommer att vara svår. Det krävs tydliga rekvisit för att kommunerna ska kunna göra bra bedömningar.

Assistansanordnare ska stå för sjuklönekostnader

Förvaltningen ser det som positivt att den som har arbetsmiljöansvaret även hanterar sjuklönekostnader.

Förtydligande av insatsen avlösning

Förvaltningen ser positivt på förslaget att insatsen avlösning förtydligas till att insatsen kan utföras utanför hemmet och inte är avgränsad till en viss ålder.

Daglig verksamhet

Förvaltningen ser positivt på den föreslagna utredningen av insatsen daglig verksamhet. Det finns behov att se över hur insatsen ska se ut för de personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Det finns även behov av att utreda möjligheten till egna anställningar men också alternativa lösningar. En utveckling där större fokus läggs på personlig utveckling är både den enskilde och samhället till fördel.

Förslag om en ny insats, personligt stöd till barn

Förvaltningen ser positivt på att det finns en intention att öka insynen i personlig assistans till barn, frågan är om det finns en möjlighet att öka insynen inom ramen för befintlig insats istället för att tillskapa en ny insats.

Förvaltningen finner rekvisitet ”behov för omvårdnad” otydlig. Om en ny insats ska tillskapas och personlig assistans för barn samtidigt ska finnas kvar behövs tydliga rekvisit för att säkerställa rättssäkerhet och undvika olika bedömningar i olika kommuner.

Bilagor

1. Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen, SOU 2018:88
2. Remissbrev, Regeringskansliet. SOU 2018:88 LSS-utredningen.
3. Remissbrev, kommunstyrelsen. SOU 2018:88.